

La immersió lingüística com a model vertebrador d'una escola no segregadora

written by Marc Casanovas | 20 de febrer de 2018

Marc Casanovas i David Caño, portaveu nacional de la Intersindical Alternativa de Catalunya (IAC) i membre del Secretariat Nacional de la USTEC·STEs

A les acaballes del franquisme, en un context de mobilització social i autoorganització popular per la recuperació de les llibertats, els moviments de renovació pedagògica i altres entitats civils van impulsar una ruptura constituent en l'àmbit específic de l'escola pública, de tal manera que avui podem dir que en aquest àmbit, a diferència d'altres, hi va haver "ruptura" i no "transició". Això va tenir especial rellevància de les zones metropolitanes, on el gruix de la classe treballadora el constituïa gent nouvinguda d'arreu de l'Estat, que va ser capaç, no "d'integrar-se" a la societat catalana, sinó d'anar aixecant *de facto* i a través de la lluita, la Catalunya dels drets socials.

Aquesta "ruptura constituent" va permetre abolir els antics cossos de directors franquistes i aixecar una nova institucionalitat democràtica (claustres de professors i consells escolars vinculants) sense la qual, la participació real (no com a consumidors ni usuaris, sinó com a ciutadans de ple dret) de tota la comunitat educativa no hagués estat possible.

El model d'immersió lingüística i la primavera pedagògica que l'acompanya, sorgeix en aquest context. Aixecada des de baix i a través de la lluita, aquesta nova institucionalitat és el que sedimenta els valors, les pràctiques de solidaritat i d'autoorganització popular—allò que avui s'anomena "el comú"—

i que constitueix el nucli fonamental d'allò que entenem per model d'escola pública catalana. Una escola on els actors educatius es movien en un clima d'igualtat, democràcia, autonomia pedagògica i col·laboració mútua dins del centre, amb l'entorn i amb el conjunt de la xarxa.

A principis dels anys 80 la dreta nacionalista catalana encara creia en un model segregat en funció de la llengua, mentre la X Escola d'estiu de Barcelona de 1975, ja va realitzar una aposta valenta i inequívoca per una nova escola pública on la immersió lingüística vertebrés el model

Mentre que a principis dels anys 80 la dreta nacionalista catalana encara creia en un model segregat en funció de la llengua, la X Escola d'estiu de Barcelona de 1975, organitzada per Rosa Sensat i amb la participació de milers de docents, va realitzar una aposta valenta i inequívoca per una nova escola pública on la immersió lingüística i la recuperació de la cultura catalana ocupessin un espai central i vertebrassin el model. Lluny de defensar un sistema assimilador de dalt a baix, s'inscriví en els valors i les estructures democràtiques i participatives de les classes populars. Amb la reivindicació d'una xarxa pública única i "on la direcció educativa del centre era responsabilitat de tots i la funció coordinadora i executiva podia caure sobre qualsevol dels ensenyants elegits democràticament per un període determinat i revocable en qualsevol moment."

Amb la LEC (Llei d'Educació Catalana) del 2009 es restableixen els cossos de directors i una gestió piramidal i jeràrquica que emula la privada-concertada. Els directors adquireixen les atribucions de caps de personal (decret de direccions i decret de plantilles), i s'obre de nou l'educació pública al control ideològic, a les velles xarxes clientelars i l'arbitrarietat. La desinversió estructural, la consolidació de la doble xarxa a través del Servei d'Educació de Catalunya i, més recentment, el mercat de la innovació, han suposat un autèntic

desmantellament d'aquestes conquestes de l'escola pública i una expropiació de la seva memòria i les pràctiques populars.

Davant dels atacs del 155 i els que vindran, sens dubte, en els pròxims temps per part de l'Estat espanyol i els sectors més reaccionaris, és urgent i necessari aixecar un bloc social i polític en defensa del model d'escola catalana i la immersió lingüística. Però els sectors que lluitem per l'educació pública democràtica i popular, tindrem aquí una doble tasca: construir les aliances més àmplies possibles, però, també, disputar en el si d'aquestes aliances, l'herència del que significa aquest model situat avui, junt amb la sanitat, a la secció de saldos de la Generalitat. No podem deixar que aquestes aliances, com ha succeït tantes vegades en els últims temps, ens imposin una lògica de tancament de files on les agendes més neoliberals i les polítiques que han desmantellat el model públic es confonguin amb les lluites que l'han fet possible.

Aquell model no deslligava la llengua vehicular de la participació i la democràcia directa als centres, que generava comunitat en comptes de competició i que parlava de renovació pedagògica

És evident que la defensa del model d'immersió lingüística exigeix garantir la cohesió social i la igualtat d'oportunitats enfront de les propostes que plantegen un model segregat per comunitats lingüístiques. Si des dels poders de l'Estat gosen traspasar aquesta línia vermella caldrà teixir una resposta àmplia, massiva i contundent. Però també és cert, i cal afirmar-ho amb tota la contundència, que parlar d'immersió lingüística és molt més que parlar del català com a llengua vehicular a l'escola. És tota una aposta per l'escola pública, democràtica, sorgida de l'empoderament i les reflexions compartides de les classes populars a les perifèries urbanes, a aquella Santa Coloma de Gramenet que sovint citem. Aquell model que no deslligava la llengua

vehicular de la participació i la democràcia directa als centres, que generava comunitat en comptes de competició i que parlava de renovació pedagògica i propostes metodològiques actives en contraposició al mercat de la innovació actual. És a dir, és la lluita compartida per eliminar qualsevol tipus de segregació dins l'escola catalana.

Som conscients que les polítiques educatives iniciades pel Tripartit i implementades per CiU han llaurat un terreny que fa més complicat oposar-se i plantar cara a les polítiques del 155, fruit d'una articulació piramidal i jeràrquica que ha promogut l'atomització i la individualització dels centres educatius. Però ara tenim l'oportunitat de revertir-ho. Un cop hem vist les fatals conseqüències que té permetre que l'educació pública pugui caure en les mans dels interessos ideològics i mercantils més salvatges és urgent fer memòria. Recuperar les reflexions i pràctiques que apostaven per una única xarxa pública, cohesionadora, democràtica i de qualitat. Que recosia la societat catalana en comptes de dividir-la per una raó de llengua, de classe, d'origen o nivell socioeconòmic i cultural (com fa anys que denunciem que ho fa la xarxa privada-concertada) i que situava el català com a llengua de convivència i la democràcia i la participació de tota la comunitat educativa com una garantia per teixir un projecte comú i d'educació compartida.

Ara és l'hora de defensar la immersió lingüística, ara és el moment de comprometre'ns amb una educació per a tothom. Contra tota segregació, una escola pública, democràtica, coeducadora, inclusiva i en català!